

Skrivarprojektet
Kommentar
Mikael Gustavsson
Brottarn

Den här berättelsen börjar lovande och bra. Första meningen, ”Vi kallade honom Brottarn”, upprättar en kontakt mellan författare och läsare och förmedlar känslan av att här kommer det att berättas en historia. Och man blir inte besviken. Snabbt presenteras en miljö, en tid, ett kamratgäng och detta jag – som alltså är den närvarande författaren. Här finns också andra intressanta personer – mamma, Lill-Benke med länghoppsrekordet, Lasse, Stig och så Brottarn och hans mor och italienske far. Och så finns snart också ett mord – det är italienaren som hittas död med en lapp med texten ”Här har du din jävel” instucken i sitt blodiga öra. Vem dödade honom, vad hände? Berättelsen går i cirklar och frågorna radas upp. Men direkt efter det att polisen haft sina första förhör tar författaren paus och kastar sig 25 år framåt i tiden. Då kommer Brottarn på oväntat besök och sanningen rullas upp i efterhand.

Att kasta om kronologin och låta historien växa fram glimtvis och i oordning är en beprövad berättarteknik som skapar spänning och ger författaren tid och utrymme för gestaltning och fördjupning av både miljöer och människor. Metoden är effektiv och räcker ofta långt, men kan naturligtvis förfinas och slipas in till fulländning.

I det här manuset skulle historien tjäna på att författaren tänkte igenom, planerade och disponerade sina olika tidsplaner lite bättre och att texten fick dröja en aning i de viktiga detaljerna. Varför inte stanna en stund hos Brottarn och hans familj innan det brutala mordet sker? Då skulle huvudpersonerna hinna bli mer intressanta innan berättelsen hoppar långt fram i tiden. Visst är det bra med korta och effektiva inledningar och visst kan ett mord inträffa mycket snart i en roman, men det är också viktigt att detaljer och fördjupad personteckning inte slarvas bort.

I *Brottarn* ligger en stor del av behållningen i den självupplevda och därmed allvetande närvarokänsla som författaren snabbt och skickligt upprättar. Sådana subtila värden hos en text är bra, men de lovar mycket och riskerar därmed också något. Man bör helst inte göra sina läsare besvikna – då förlorar man snabbt deras förtroende. Ett konkret råd är alltså att sortera berättandet i de olika tidsplanerna och att dröja vid centrala händelser för att fördjupa intrigen och stegra spänningen. Då och då är det också viktigt att lyfta fram detaljer och ledtrådar som kan färdas mellan de olika nivåerna för att hålla ihop det hela – precis som det fungerar nu med lappen i den dödes öra, de fula tvillingflickorna och reflektionerna kring Brottarns hjulbenthet.

Ett annat viktigt element i *Brottarn* är språket som är personligt resonerande och en aning högrävande. Författaren vänder sig ofta direkt till läsaren med reflektioner som ”så kunde historien ha slutat” eller ”vad han menade med det fick vi aldrig klarhet i” eller ”när jag såhär i efterhand erinrar mig”. Dessa kommentarer åstadkommer det jag redan nämnt – att författaren känns allvetande och närvarande. Många andra berättare – som till exempel Klas Östergren – använder detta berättargrepp framgångsrikt. Det är dock viktigt att komma ihåg att det kan bli en aning omständligt för läsaren att bli tilltalad för ofta – man kan

känna sig bevakad, skriven på näsan och störd i läsoplevelsen. Rådet är alltså att ransonera de reflekterande kommentarerna men inte avstå helt från dem – de är helt klart en del av den här berättelsens kvalitet och egenart. Försök också rensa bland ord och uttryck som återkommer många gånger, till exempel ”närmare bestämt”. Omedvetna upprepningar blinkar som varningslampor om slarv.

Sammanfattningsvis behöver *Brottaren* en genomskrivning där språket, tidsplanen och planeringen av händelseförloppet putsas. Det behöver inte vara så stora ändringar – men de är nog så viktiga för att dels göra berättelsen mer spännande, dels stramare och mer effektiv.

Viktigt för varje författare är att aldrig glömma bort att måna om läsarnas förtroende. Läsarna förstår allt och ser allt – särskilt bristerna. Författarens svåra uppgift är därför att berätta sin historia på ett sådant sätt att den som läser ”ser den på rätt sätt” (alltså som författaren vill) och därmed känner sig berörda och intelligenta – och fortsätter att läsa.

Lycka till!

Camilla Nagler
Förläggare